1871. XVI. évfolyam. 158. szám. Csütörtök, október 5.

Megjelenik **mindennap** a délutáni órákban.

Előfizetési dij:
Egész évre 12 ft, félévre 6 frt, évnegyedre 3 ft o. é.

Szerkesztői szállás: belső-tordautcza **122.** sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési dij: öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdij. — **Hirdetések felvétetnek:** Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utcza 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Voglernél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse ofi. Zeitungs-Agent

Nyilttéri czikkek: sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők. — **Előfizetések s hirdetési dijak a vidékről** a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

Igazságszolgáltatási reform!

(Ss.) A birósági tisztségek osztogatásának napjait éljük. Az elnökök már ki vannak nevezve; következnek az ügyészek. birák, segédszemélyzet; lesz itt-ott öröm izraelben, több helyen azonban ban meglepetés, kiábrándulás, leveretés.

Vannak, kik az eddig történteket föltétlenül helyeslik, magasztalják, s bár sok helyütt a kezdet tapintatosnak mondható, azért egy bizonyos irány mutatkozik, melyet ha az igazságügyér a többi kinevezéseknél is követni fog, olyannyira bennemaradhatunk a régi kerékvágásban, hogy nagyon de nagyon sokan kérdhetik majd: hát az ilyen igazságszolgáltatási reformért adtunk-e ki 7—8 milliót?

Beszéljünk világosan.

Azok, a kik az uj kinevezésekkel teljesen meg vannak elégedve, főleg azt hangsulyozták: hogy az igazságügyér hódolt a közvéleménynek, legtöbbnyire azokat hagyván meg az elnöki székekben, kiket a választók bizalma ültetett oda.

Távol legyen tőlünk, hogy mi a közvélemény szavát kevésbe vegyük. Hanem azért legyen szabad arra figyelmeztetnünk, hogy jelen folyamatban levő igazságügyi reformunk alapjául azért vétetett a miniszteri felelősséggel kapcsolatos királyi kinevezés, hogy az eddigi választások gyakran ferde eredményeit, a jogkereső közönség javára, a modern igazságszolgáltatás követelményeinek megfelelőleg mellőzni, kikerülni lehessen.

Már most azt kérdezzük: ha a kinevezendő birósági személyzet 2000-et meghaladó számánál is az az elv lenne irányadó, hogy első sorban a ma megválasztva fungáló egyének vétessenek tekintetbe, lehetőleg ezek nyerjék el minden más concurrensek közül a törvényszéki tisztségeket — mi lenne ennek a következménye?

Körülbelől az, hogy a régi törvényszékekkel találnók magunkat szemközt, s valószinü, hogy a jogszolgáltatás sem sokat nyerne az által, hogy a fizetések felebb emeltettek, s igy a birák anyagi helyzete tetemesen megjavittatott.

Nézetünk szerint az államterhek megszaporodása által polgártársaink vállaira rótt terüh csak ugy nyerheti meg kellő aequivalensét, az igazságszolgáltatás reformja csak ugy lesz valóság és nem puszta szép igéret, ha az érdekelt felek kézzelfoghatólag érzendik a jó és gyors igazságszolgáltatást; ha ez be nem következik, kár volt a régi rendet — talán rendetlenséget megbolygatni azért, hogy nehány millióval több menjen el e czimen az állam erszényéből. Már pedig ez lenne az eredmény, ha a választásokban nyilvánult közvélemény elébe tétetnék a birói szakképességnek.

Azonban mi meg vagyunk győződve arról, hogy az igazságügyér figyelmét ez ki nem kerülte, s igy bizonynyal a szakképes és jellemes concurrensek számot tarthatnak a tekintetbevételre, ha mindjárt nem is tartoznak a megválasztott birói személyek közé; ezért nyugodtan várjuk el az ujabb kinevezések laistromát azon reményben, hogy azoknak megolvasása után mi is a dicséret hurjaiba kaphatunk.

Az utóbbi évtizedek alatt számos jeles fiatal erő képezte ki magát a jogi pályára, vannak nevet kivivott ügyvédeink közt is olyanok, kik készek lennének az igazságszolgáltatás zöldasztala mellett helyet fogni; nyisson az igazságügyér utat e tehetségeknek arra, hogy a közvélemény eddigi választotjai közt helyet foglalhassanak, hogy jogszolgáltatásunk e fiatal erőkkel felfrisülvén kissé több szorgalmat és kitartást, meg jogi képzettséget tapasztaljunk az igazságszolgáltatás körül.

Még csak egy megjegyzésünk van a birói kinevezéseket illetőleg, A kinevezett elnökök mint miniszteri biztosok vannak megbizva a törvényszékek felállitását illető előmunkálatokkal. Ez a berendezést illetőleg mindenesetre helyes.

De ha a vezetésök alatt állandó törvényszékek bíróinak kinevezésénél is óvék lenne a döntő informatio, akkor egy nevezetes akadályt képezne ép ez az uj erők bejuthatásának; másfelől a birói hatalom ma nélkülözhetlen függetlenségének sem válna javára az, ha az illető törvényszékek bíróinak nagy része az elnök ajánlatának, talán protectiójának köszönhetné a birói székbe ülhetést. Ez által a pályázat és királyi kinevezés ugyan sokat vesztene reformáló erejéből! ezzel szemben a választás előnyei progressiv arányban fokozodnának. Ez is egyik körülmény, melyet e pillanatban szó nélkül nem hagyhatunk. A reform elvi győzelme mindenek fölött — ez a mi jelszavunk!

Észrevételek

a legujabban megjelent „Egyéni nézetek“

(irta Jenő) **czimü röpiratra.**

n. Az a borzasztó csapás, mely 187$^0/_4$-ben a franczia nemzetet érte, semmi esetre sem szolgált a szabadságügy előbbre vitelére. Nem hiába szoktak volt Európa népei Párisra tekinteni, mert a democratia hajnala itt hasadott; s innen jöttek azon eszmék, melyek az egész continensen megtörték afeudalismus szellemét s utat törtek a polgári szabadság valósulhatására. Hanem azért koránt sem hihetjük, hogy a nagy német nemzet állandólag elfelejtkezzék, a harczi babérok közt, a szabadság és alkotmázyosság követelményeiről. Egy olyan roppant számu értelmiség, milyen a németeké nem érheti be azzal, hogy az elvett zászlókat és ágyukat bámulja, a milliárdok tömegében s a csorbás kardokban és éles szuronyokban gyönyörködjék, — ennek kellenek egyebek is, mint csaták leirásai és nagyhangu győzelmi bulletinek. A reactio tehát, bár mennyire is megerősödve érezze magát itt-ott, utóvégre is a jogait követelő néppel, a szabadságát s alkotmányos életet sürgető értelmiséggel találandja szemben magát, ezeket kincstári dotatiókkal kielégiteni alig lehetne. Ezért az európai nemzetközi és társadalmi állapotok érmének is meg van a fényesebb fele is; érezte ezt a röpirat szerzője is, midőn a pessimismustól megválva tárgyát tovább fejtegeti.

* * *

V. Szerző azt véli, hogy miután a német és olasz elérte nemzeti egységét, a magyar meg kivivta az ő nemzeti önállását — ezek remélni engedik azt, hogy „a népek törekvése most már majd csakhamar a szabadsági irány felé fordul,“ s hogy megszerzik a „nemzeti függetlenség mellé — a polgári szabadság“-ot is.

Szerző szerint: polgári szabadság polgárok nélkül nem is képzelhető Hogy „szabadokká legyünk, szükség, hogy egyenlőkké váljunk.“ Ő „teljes társadalmi egyenlőséget“ sürget; s ez egyenlőséget nemcsak jogosnak, hanem szükségesnek és kivihetőnek tartja.“ Az egyenlőség legjobban mégvédi a birtok-jogot,“ az enyém és tiéd szentségét, példa reá Amerika állampolgári élete. A czimek eltörléséről van szó csupán. A társadalmi egyenlőség 1848-ban nálunk is gyakorlatban volt, s nemhogy rendetlenséget okozott volna a hazában, hanem „a nemzetet oly szorosan egyesitette, lelkesitette és oly erőkifejtésre képesitette a kültámadások ellenében, a minőre századokon át példát nem adott; e felett javitólag hatott az erkölcsökre s hősöket teremtett még a Bakony szegénylegényeiből is; az egyenlőség szelleme teremtette az ugynevezett „névtelen félisteneket,“ s tette a népet bámulatosan nagygyá. Franciaországban is az egyenlőség szelleme tett csudákat a nagy forradalom és consulatus idejében.

Az európai szabadság akadályai az aristocraticus rangosztályok. Ezek eltörlését sürgeti az egyenlőség nevében; a királyt — ugymond — semmiféle osztály se válassza el a néptől, ez legyen a trón oszlopa, az ország védvára. Szerzőnek aristocratia nélküli királyság kell, az az: „azaristocratia mondjon le czimeiről, a szabadság, egyenlőség, testvériség érdekében, — az európai béke és jólét érdekében,“ s ennek fejébe mondjanak le a többi osztályok is „minden forradalmi törekvésről, s (legyenek) nyilt őszinte hivei, támaszai a trónoknak, melyeket nélkülök (t. i. a polgárokká lett nemzet nélkül) sok áldozattal is vagy alig, vagy épen nem birnak fenntartani.“ Azután igy folytatja:

„S ha Európának nem lesz többé aristocratiája, s a középkorból nem marad fenn egyéb intézménye, csupán a régi királyi házak, — oka lesz nagyon megelégedni, sorsával; mert aristocratia nélkül a királyok nem lesznek egyebek, mint őskori patriarchák.

Szerző szerint a müveltség az egyedüli jogos különbség, mely az embereket külön társas tömbökre oszthatja; de azért még se alkossanak külön rangosztályokat. Ujjal mutatván szerző az aristocratia némely ferdeségeire, igy szól: „az európai polgárságnak nincs szüksége semmi erőszakra, hogy társadalmi rangegyenlőségét kivavja, e czél valósitásának töltétele csupán az, hogy helyezkedjék erkölcsileg az amerikai polgár önérzetének szinvonalára;“ ne fusson az aristocratia kegye után, érezze azt, hogy saját állása az egyetlen jogos társadalmi rang a democratia korában. Nem szükség — ugymond — az aristocrata rangját megtámadni, csak a polgár őrizze a magáét a megaláztatástól; ne bámuljuk őket, igyekezzünk önerőnkből minél magasabbra emelkedni. Ezt a politikát valamely nép necsak a maga kebelében kezdeményezze, „hanem egyletek és sajtó utján terjesszse, s igy szövetséges társakat keressen a reactio lehető coalitiója ellen. —

* * *

Hogy az önérzet, öntevékenység, magasb müveltségre törekvés teheti csupán a népet cultur-nemzetté — az tagadhatlan; hanem az is bizonyos, hogy egy ilyen nép előtt néhány száz czim nem lehet akadály.

A „Kol. Közl.“ eredeti távsürgönye.

Bécs. A szász koronaherczeg látogatásának politikai czélt tulajdonitanakt

Berlin. Gorttsakoff herczeget ide várják Bismarckkal való conferálásra.

Legujabb táviratok.

Bécs, okt 2. A ma tartott minisztertanácsban Clam-Martinitz is meghivatott, Tanácskozás tágyát az ez utóbbi által magával hozott cseh felirati javaslat képezte, mint a melyre nézve komoly nézetkülömbségek forognak fen.

Fiume, okt. 2. Azon zágrábi hir, hogy itten zavarok törtek volna ki az ujonczozás alhalmából s zászlókal járna a nép az utczákou, merő koholmány.

Lemberg, october 2-án. A tartománygyülésben, a felirati vita alkalmával Szaszkiewitza ruthen törcdék nevében kinyilatkoztatá, hogy nem vesznek részt a felirati vitákban, és tartózkodni fognak a szavazástól; ezen nyilatkozat után 20 más képviselővel odahagyá a termet. Hosszas általános vita után a felirati javaslat en bloc elfogadtatott, s a3-dik olvasás után helyben hagyatott. Az összes parasztok ellene szavaztak.

London, october 2. Corkban a rendőrség és állitolagos fénick közt összecsapás volt. Egy rendőr megsebesült. Több személy fogatott el. A tengereken heves viharok voltak; számos tengeri szerencsétlenségekről érkeztek jelentések.

KÜLFÖLDI HIREK.

Páris városának szept. 29-ki helyhatósági tanácsi ülésében a megyefőnök közlé, hogy a városi kölcsön Belgiumban kétszer, Olaszország-, Ausztria és Schweiczban egyszer iratott alá. Magában Párisban az aláirások 9 milliónyi kötelezvényeket képviselnek. A váltó-ügynökök syndicatusa a kölcsönt 24 óra alatt háromszor irta alá. A megyefőnök hozzátevé, hogy a 850 milliónyi összeg a városi pénztárba tétetett le.

Páris, oct. 1. A vámszerződés iránti nehézségek ki vannak egyenlitve. Most még csak az aláirás van hátra. Az Oise departement megszállása ellen intézett reklamatiókra Manteuffel tábornok azt válaszolta, hogy a megszállás félreértések miatt hosszabittatott meg és ezen terület kiüritése is már megkezdedett.

Versailles, sept. 29. Az ezredek ujjászervezése sebesen halad s az egész hadseregre nézve be lesz fejezve a nemzetgyülés összeüléseig, a mely ideig az uj parancsnokok kinevezése körül nem fognak lépések történni.

Augsburg, oct. 1. Az „Allg. Ztg“ megerősiti azon hirt, hogy Kolb egy inditványt adott be a kamrában, melynek czélja felkérni a királyt, hogy még a jelen ülésszak alatt törvényjavaslat terjesztessék elő az egyház és állam külön választása iránt.

München, oct. 2. Az egyházi kérdésben benyujtandó interpellátió már formulázva van. A haladási párt véglegesen megalakult s Stauffenberg, Marquardson és Volk képviselőket választotta elnökökké.

Bologna, oct. 1. A nemzetközi történelmi congressus, számos olasz és külföldi tudós részvéte mellett megnyittatott.

Mint Flórenczből sept. 30-ról jelentik, Garibaldinak egy irata kijelenti, hogy ő nem fog jelen lenni a Rómában tartandó legközelebbi munkáscongressusban.

Az „Opinione“ megczáfolja azon hirt, mintha az olasz király s a pápa közt levélváltás történt volna a Rómában lévő szerzetes rendek eltörlése alkalmából.

Konstántirápoly, oct. 1. Az utóbbi két nap alatt 70 személy halt meg kolerában. A rekkenő forósággal folytán a ragály tovább terjedésétől félnek. A hajógyárban a munkát beszüntették. Ivó vizben nagy a hiány.

Konstantinápolyból hitelesen jelentik, hogy az egytomi alkirály ügye teljesen kiegyenlitettnek tekintetik. Az alkirály legközelebb Konstantinápolyba fog jönni.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, oktober 4.

☞ **T. olvasóinkat kérjük, méltóztassanak lejáró előfizetéseiket mielőbb megujitani, nehogy a lap szétküldésében fennakadás történjék**

a szerkesztőség.

— **Deák Ferencz** nagy hazánkfiának egészségi állapotáról ezeket olvassuk a „P. Lloyd“-ban okt. 2-ról: **Deák** tegnap és tegnapelőtt roszul volt, ma azonban egészen jól érzi magát s szokott módon fogadja a látogatásokat.

— **Vasárnap,** october 1-én, délelőtt ment végbe a honvédmenház alapkövének ünnepélyes letétele, melyen az 1848/49-ki itt levő honvédek, a pesti czéhek, a svájczi fegyvergyár és ó-budai hajógyár munkásai, Buda-Pest városi hatósága és képviselő testülete, országgyülési képviselők, vármegyék és a vidéki honvédegyletek küldöttei, a pesti önkéntes és városi tüzoltók, élükön gróf Széchenyi Ödönnel, s ezerekre menő közönség lobogókkal és zenekarokkal vettek részt. Az ünnepély, a honvédmenház szinhelyén, a nemzeti dalkör által a „Hymnus“ két első versszakának eléneklésével, s a Sárközy zenekara által eljátszott „Szózat“-tal nyilt meg. Aztán Vidats János ur tartott beszédet. Ezt követte az alapkőbe leteendő okmány felolvasása. Mire Vidats János ur felolvasta a tárgyak jegyzékét, melyek az alapkőbe leteendők voltak: mint az adakozók névsora, Kossuth Lajos arczképe, az 1849-ki Kossuth hirlapja, Budavár ostromának képe, özv. Damjanichné által beküldött egy db. 1848-ki magyar arany, egy honvédhuszárt ábrázoló kép, az első parlamentalis magyar ministerium arczképcsoportozata, Gáspár tábornok honvéd-érdemjele, az aradi honvédegylet pecsétje, a legöregebb, még élő honvéd Németh János ezredes arczképe, a tegnap megjelent napi lapok egy-egy példánya stb. Magát az alapkövet, a munkások segélyével Vetter altábornagy, Gáspár tábornok s Németh ezredes bocsáták le a mélységbe, melyre a körülálló vendégek egy-egy kalapács-ütést tettek. Aztán 48 fe-

TÁRCZA.

A régi Metzről.

I.

A poroszok kényelmesen behelyezkedtek Metzbe. Franciaorszag eme legerősebb vára örökre (!) Németországhoz fog tartózni, a németek nem fogják többé azt kezükből kiadni. Ily viszonyok közt nem lesz érdektelen Metz multjára visszatekinteni.

* * *

Metz már fekvésénél fogva küzdtere volt a népeknek: Róma uralmának korától napjainkig tömérdek vér ontatott ki e tájon; ezért fájdalommal pillanthatunk a város fényes de szomoru multjára.

Harczias, celta férfiak ismerték fel legelőbb a Mosel és Seille közt fekvő terület fontosságát, várat épitének reá s a helytől délre eső szőlős halmokról elnevezék azt Divodorum-nak. Azután eljött a római hóditó s a hamar fellelkesülő és ekkor nagy vitézséggel küzdő, de a szerencsétlenségben ép oly hirtelen elcsüggedő celta népet leigázta, egyuttal azonban megujándékozta a culturával, annak áldásaival, kinövéseivel. Erről tanuskodnak Metz hajdani vizvezetékeinek nagyszerü maradványai — magas pázsittal benőtt ivezetek — s a gladiatorok circusának óriási romjai.

Róma hadutjainak Metznél volt góczpontja, itt vonultak el a büszke legiók; hanem Róma hatalma összeroskadt Attila csapásai alatt, s az ifju, erőteljes germánok berohanásai előtt, kiknek megtudatta volt az utat a kincsek raktárához, a virágzó országokba. Ekkor élték a német törzsek fiatalságukat, a duzzadozó természeti erő, a legmagasabb czélra törő bátorság, de egyszersmind a tévenések — korát.

A merowingi frank királyok c. római néven „Mettis városban székeltek, innen kormányozták népüket Siegbert és Childerich, majd hősi módon vezetvén a csatatérre, majd vad szenvedélylyel garázdálkodva.

Gyász kiséret közelgett 940-ben Metzhez, fénye csak abból állott, hogy néhány országnagy kisérte a koporsót: Jámbor Lajos nyugodt abban.

A régi Metz egyházi alapitványai a XI-ik századra esnek; igy a St Arnold apátság, melyet IX. Leo pápa az elsassi születésü Dagsbarg gróf alapitott; a „Pucelles en vigne“ kolostor, stb. Körülbelől 1020-an veté meg alapját a Szt-István székesegyháznak II. Dietrich püspök, Besananból hozván oda az első szt marty karját. Metz egyik lovagpolgára a Baudoiches-ek nemzetségéből elzarándokolt Palaestinába, s ott a saraczénok ellen tanusitott vitézsége jutalmául nyerte „a szent könnyeket, melyeket Krisztus akkor sirt, midőn Lázár feltámasztására indult,“ s melyek állitólag a N. Constantin birtokában is voltak. A XVI. század nagy történésze Vigneulle Fülöp még hitt e dolog valóságában.

A metzi székesegyház, mely a XVI. század óta a legpompásabb goth alakban lőn kiépitve, történeti nevezetességü egyénekei látott ivezetei alá lépni. 1096-ban itt jelentek meg azon bajnokok, kik legelőbb vartak vörös keresztet pánczélaikra, ezek közt az alsó-lotharingiai Gottfried herczeg a bouilloni házból, mindnyája közt a legvitézebb, legnemesebb. Ő vala Metz szabadságainak teremtője: eladta grófságát családi váraival együtt egy gazdag főpapnak, hogy a keresztes hadjárat költségeit fedezhesse, ép igy Lotharingia ősherczegi városában birt jogait átruházta Metz polgáraira, kik közül sokan áldozatra készen követék őt a harczra. A templomosok — legelső vöröskeresztesek — előbb imára borultak le a metzi székesegyház magasztos ivezetei alatt, s igy indultak tengeren tulra a puszták izzó homokjára, s ha kimerülten, sebfedetten tértek meg hazájukba sirkövet kerestek maguknak ősi kastélyaik közelében, melyeken keresztbetett kar és lábszárcsontok jelölték a keresztes harczost.

St-Bernard is gyakran meglátogatá Metzet, s a várossal czivakodó Sallines Henriknek, ki őt közbejáróul elfogadni vonakodott, egy néma meggyógyitásával mutatá meg hatalmát; ellenállhatlan ékesszólásának pedig azzal adta jelét, hogy a város legdühösebb ellenségét du Puy lovagot reábirta arra, hogy a város küldötteinek ő adta meg a békecsókot. Metz legerőteljesb lovagi családjai kiválóan a keresztes háborukban s az egyházi lovagrendek közt szerepeltek; megemlitendő még az is, hogy a magukat magyarhoni Szt-Erzsébethről elnevezett lovagok e város falai alatt állitottak maguknak egy priorságot.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

hérbe öltözött kis leányka rakta le az alapkőre koszoruit. A fennt elősorolt tárgyak pedig üveg fedél alatt részint fa-szekrényben tétettek le az alapkőbe. Az ünnepély alatt zene és taraczkok szólottak. A zárbeszédet Clementis Gábor országgyülési képviselő tartotta. Az ünnepély ¼ 1-re ért véget.

— **Naszodvidék deputatioját** fogadta az igazságügyér, mely köszönetet mondott a Naszódon felállitandó kir. törvényszékért.

— **Vailati** tanár, a vak müvész holnap csütörtökön ismét játszik a nem. szinházban, a következő müsorozattal: 1) **Ábránd** „Favorita“ czimü dalmüből Donizettitől, előadja mandolinon a hangversenyző; 2) **Változatok** „Alvajáró“-ból Bellinitől, előadja guitaron egy huron; 3) **Nagy-Ábránd** „Lucia“-ból Donizettitől, előadja mandolinon. Örvendünk, hogy a szinigazgató ur ily készségesen siet megszerezni nekünk e ritka élvezetet, s figyelmeztetjük rá a közönséget.

— **A román journalisták** a „Gaz.“ szerint egész Daciából Bukurestbe gyültek az oktober 1-én megkezdett congressusra.

— **A deési lakarékpénztár** 1871. september havi üzletforgalma. Bevétel: Betétek 60 tétel mellett 3901 frt 20 kr. Befizetett kamatok 385 frt 12 kr. Visszafizetett váltók 14,480 frt. Különbféle dijak 104 frt 45 kr. Betéti kis könyv dijak 4 frt 60 kr. Visszafizetett előleg 675 frt. Visz-leszámitolt váltók 2700 frt. Államilleték 75 kr. 21,251 frt 12 kr. Pénztár-maradvány aug. 30-án 110 frt 28 kr. Ösz. 21,361 frt 40 kr. Kiadás: Betét visszafizetés 7 félnek 375 frt. Leszámitolt váltókra 17,930 frt. Tiszti fizetésre 33 frt 33 kr. Betéti folyó kamatra 8 frt 50 kr. Előlegre 750 frt. Visz-, leszámitolt-váltók kamatjára 39 frt 30 kr. Állam-illetékre 1 frt 50 kr. 19,137 frt 63 kr. Pénztár-maradvány sept. 27-én 2223 frt 77 kr. Ösz. 21,361 frt 40 kr. Deésen 1871. september 27-én. Kovács könyvvezető.

Ismertetése
a nép között Háromszéken és Csikszékben uralkodó járványnak.

1869-ben figyelmeztetve voltak a Dunafejedelemségek felőli szélbeli hatóságok és orvosok arra, hogy Oláhországban közel a határszélhez Gura Jalomiczi vidékén egy igen veszedelmes járványos torok-baj uralkodik, és hogy ezen járvány anynyira ragályos, hogy e miatt Oláhországban a járványos községek zárlat alá tétettek és azok lakosságával minden közlekedés beszüntettetett.

Ezen járvány Oláhországban 1869-ben Gura Jalomiczi vidékéről tovább is el harapodzott és mindig a határszélen huzódva Moldovára is elterjedtt s eltartott még 1870-ben is, a midőn a szélbeli községekre hozánk is átszivárgott, és először is Csikszékben a Gyimesbe és Kászon fiuszék községeibe ütött ki, Ditrót pedig nagy mértékben elboritotta, — azután mutatkozni kezdett még Ojtozban és Bereczben, és Háromszéken a határszélen Csomortányban, Kézdi-Almáson, Kézdi-Martonosban, Sárfalván, Osdolán, Gelenczén, Haralyon, és Zágonban is, honnan irányát az ország belsejében véve, Háromszéken a Sepsi-Szentgyörgy felé menő vonalon Telekre, Uzonba, Kökösre és Szemerjára, innen pedig Miklósvárszék felé Bölönbe, s végre Csikszékbe Várdotfalvára, Csabotfalvára és Zsögödre is elhatott és már Nagy-Ajtára is elterjedett, — és igy jelenleg Erdővidékét, Gyergyót és Felcsikot is fenyegeti; minél fogva ezen ragályos járványnak bővebb megismertetése szükségessé vált.

Ezen járvány a roncsoló torok lobb (diphtheritis), melyet a szomszédos dunafejedelemségi lakosok „csumá“ nak, a moldovai magyar ajknak pedig „torok pesits“ nek és „torok fené“-nek is nevezik. egy ragályos természetü, és még a felgyógyulás után is egy ideig veszélylyel fenyegető gyuladásos torok-baj, mely nálunk edigelő sem honos, sem ismeretes nem volt, hanem a keletnek sok más egyébb ragályos járványai közé tartozván, ott ma is gyakran felmerül, és egyike lévén a legrettegettebbeknek és veszélyesebbeknek, lábra kapása alkalmával oly pusztitásokat szokott okozni, hogy annak tovább terjedése meggátlása végett a keleten még a mai napig is zárlatok vétetnek igényben.

Ezen betegség ragály utján hurczoltatott bé hozzánk és ragály utján terjedt tovább is, és ha ez egy családba beüt, képes, nem csak a meglepett családot minden gyermekeiből kifosztani, hanem az azzal érintkezésbe jövő szomszédságos, baráti vagy rokonsági családokat is hasonló gyászba boritani és a meglepett községben a jövő nemzedéket felére vagy harmadára is leapasztani — Meglep ugyan kicsit s nagyot egyformán és még az agg kor sincs töle biztositva, de mindazonáltal inkább csak a fiatalok kiválólag a gyermekek között uralkodik és azok között pusztit leginkább, mig az élemedetteknél nem anynyira veszélyes és könnyebben gyógyitható.

A betegség maga egy sajátszerü torokgyuladás, mely a torok lágy részeire álhártyákat rak le és csak hamar üszkösödésbe megy át és a torok mélyebben fekvő lágy részeit is megtámadja s elpusztitja és a felgyógyulás időszakában hüdéseket és más ideg-tüneteket idéz elő.

Fellépte és lefolyása nincsen szövödve semmi más heveny-bajal, hanem mint önálló betegség lép fel, és az első jelenségei látszólag oly jelentéktelenek, hogy a veszély a betegség kezdetében csak a hasonló esetek szomoru kimeneteléből gyanitható.

A betegség a jelen járvány alkalmával csak ritkán köszöntött bé még eddigelő valami nagyobb foku rázó hideggel vagy más nagyobb szerü közérzési zavarral, hanem egyszerüen csak bádjadtsággal es nyelési nehézséggel kezdődött, a midőn is a torok takhártyája meggyuladva és a mandulák megdagadva találtattak: erre a daganat csak hamar az ál alatti miridekre és a uyak mirigyeire is átment, a torok takhártyája pedig egy terjedelmes új hártyával vonodott bé, mely csak hamar megüszkösödvén, rothadt szétbomlásnak indul úgy hogy ilyenkor a beteg torkában szenyes fehér szürkés roncsolódás volt látható és hányás vagy köhögés folytán hártyadarabocskák is köpettek ki, azután a beteg erre csak hamar kimerült; a betegek hirtelen összeestek, a nyakmirigyek erősen felduzzadtak és a betegek szájából átható rothadási szag kezdett terjedni, mire a betegség 5-dik vagy 6-dik napján általános hüdési tünetek között halál következett, mi azonban még előbb is beállott, ha a gyermeknél a gyulladás a gégére is átment a midőn is a kifejlődött hártyás torokgyik a halált heveny gégeszükület folytán idézte elő.

Ezen járvány oly öldöklő, hogy Bölönben a községi előljáróságnak idei julius 31-én 192 sz. alatt kelt tudósitása szerint ezen betegségből idei január hó 1-étől kezdve egész julius 16-áig 41 beteg közül egy sem gyógyult meg, Nagy-Ajtán 37 közül 4, Csomortányban 30 közül 8, Ditróban a legerélyesebb és gondosabb orvosi segitség mellett 310 közül 150, és Szemerjában 79 közül 34 mégis felgyógyult; és ilyen esetekben ha a torokban támadt álképletek mindannyiszor, a hányszor uj lerakodás vétetik észre, erélyes orvosi segitség folytán megsemmisittetnek, az uj lerakodás lassankéut elmarad. a szenvhiány és összeesés megszünik, a beteg ereje viszszakerül, az érütés nagyobb lesz és a beteg üdülni kezd.

A bajnak azonban még most sincs vége, és a gyógyulás egész biztossággal még most sem várható, mert még csak most következnek azon béidegzési zavarok, melyek ezen járványnak sajátszerü és jellemző tulajdonai közé tartoznak, és hüdési tünetekkel, nevezetesen dunnyogás, hibás szótagolás, nyelési akadályok s különféle izmok hüdéseivel állnak elő, és a felüdültet még mindig veszélylyel fenyegetik. (Vége köv.)

Közgazdaság.
Allitsunk ideiglenes cselédbirákat.

Bölön, 1871 september.

II.

A cseléd szegödtetési pontok a következők lehetnének:

1-ször. Minden, egy évre meg fogadott cseléd, meg vagy nem maradó szándékát szt. Mihály napkor köteles gazdájának béjelenteni, valamint a gazda is tartozik cselédjét értesiteni, meg akarja-e őt tartani vagy sem?

2-szor: Ha a meg maradni nem akaró cseléd, helykeresés végett elbocsátó irást kér, ezt a gazda köteles megadni, oly formán; hogy évi szolgálatya kitelvén, a számadása alá adottok visszaadása után, saját kérésére szolgálatjától fel fog mentődni, el fog bocsáttatni. Kitelven az évi szolgálati idő, a számbaadás után végképpeni elbocsátó irás adandó. Ezen elbocsátó irásba tett kifejezésekkel, a cseléd ne zárassék el kenyér kaphatástól; de tudva: egy gazda nyakára se nyomassék terüh, azonban jó tulajdonai megemlitendők.

3-szor. Ha a cseléd megmarad, s uj szegödséges levelet kap, ezt köteles a cseléd birónál bémutatni, jegyzőkönyvbe leendő iktatás végett.

4-szer. Ha sem a gazda, sem a cseléd jövőre nézt szándékukat nem nyilvánitották, a meglévő szegődtséges levél még egy évig érvényes, s ezen esetet ≈ gazda köteles a cseléd biróknál január 1-sö hetében bejelenteni.

5-ször. Figyelmeztetni kell a gazdát és cselédet, hogy elbocsátó irás nélkül egy cselédet se szabad befogadni 25 forint büntetés terhe alatt.

6-szor. Ha a cseléd szegödtséges levelet kapott, az előbbi gazdájától nyert elbocsátó irás uj gazdájánál letéve marad, a mint már emlitém. Ha szolgálati ideje kitelt, s az uj cseléd megérkezett, a volt cseléd tovább régi gazdájánál nem maradhat; mivel tapasztalás szerint az ily elmenő cselédek, az uj cselédet leszokták beszélni, s ez által mind a gazdának mind az uj eselédnek kárt okoznak.

7-szer. Ha a cseléd maga hibáján kivül megbetegszik, s e miatt szolgálatját nem teheti, 14 napig minden levonás nélkül a gazda gondozza, s a beteg helyett fel vett helyettesnek adandó napi bér a beteg cseléd fizetéséből ki nem vonható. Ezen 14 napon tul, ha a beteg helybéli, a gazda elszállitja szüléihez, vagy rokonához, vagy ha a vidéken van korház — a korházba, de az ottani költség nem terheli a gazdát. Ha a cseléd más helységből való, a cseléd birók értesitik a beteg cseléd szülőit vagy rokonait. Ha sem szülői, sem rokonai nem volnának, — mi igen ritka eset, a beteg cselédet 14 napon tul a helység gondozza, vagy korházba szállitja. Ha a beteg cseléd egy hónap alatt felgyógyul s szolgálatját folytatni kivánja, köteles a gazda visszafogadni.

8-szor. Templomba s illedelmes ünnepi mulatságokba a cseléd elbocsátandó: de ha 12 óránál — lakadalom vagy más nagyszerü mulatságokba — tovább akar maradni, köteles maga helyett mást állitani.

9-szer. Ha a cseléd ép egésséges eledelt kap; fizetését egyezés szerinti időben kikapja; ha erején felüli munkára nem szorittatik; ha illő bánás módban részesül: szolgálatját idő előtt el nem hagyhatja. Ellenben, ha szegödtséges levelében megemlitett s ennél fogva elvállalt kötelességét nem teljesiti; ha részeges, kártevő, marhakinzó, tekergő, tolvaj s más ily erkölcstelen magaviseletü, — e miatt szolgálatya kitelése előtt is elbocsátható, s ha gondatlan vagy szánszándékosan kárt okozott, ezt köteles megtériteni.

10-szer. Ha a cseléd gazdáját minden elfogadható ok nélkül időközben elhagyja, vagy megszökik, a cseléd birók szolgabirói közbenjárás utján vissza hozhatják, s szolgálattya folytatására szorithatják. Ha valamely gazda, ily megszökött, s ennél fogva elbocsátó irás nélküli cselédet befogad, a mint már emlitve volt, 25 forintig büntetendő, valamint az is, ki hamis bizonyitványt ád néki. **F. J.**

Távirati tudósitás a bécsi börzéről.

Oct. 2-ról: 5% Metalliques 56.—. 5% Nemzeti kölcsön 66.75. 1860-diki államkölcsön 95.75. Bankrészvények 746. Hitelrészvények 283.25. London 116. —. Ezüst 114.75. Cs. kir. arany 5.54. Napoleondor 9.29.

Földtehermentesitési kötvények: Magyar 73.—. Temesi —.—. Erdélyi —.—. Horv.-Slavon —.—.

Tulajd. és felelős szerkesztő: **Sándor József.**

I. **Beküldetett.** 19.

Minden betegnek erő és egészség, orvosság és költség nélkül.

Revalesciére du Barry Londonból.

Egy betegség sem képes a delicat **Revalesciére du Barry**-nak ellentállani, a mely gyógyszer és költség nélkül minden gyomor-, ideg-, mell-, tüdő-, máj-, mirigy-, takonyhártya-, lélegzés-, húgyholyag- és vesebajokat, gumót, aszkórt, mellszorulást, hurutot, emésztéshiányt, dugulást, hasfolyást, álmatlanságot, gyengeséget, aranyért, vizkórt, hideglázt, szédülést, vértolulást, fülzugást, émelygést és hányást, még a terhesség alatt is, húgyfeszt, búskomorságot, sorvadást, csúzt köszvényt, sárgaságot gyógyit. — Kivonat 72,000 elismerésből gyógyitásokról, melyek minden gyógyszerrel daczoltak. **Elismervény sz. 57,942.**

Glainach, julius 14. 1867.

Borzasztó gyomor- és idegbajomban, Isten után egyedül az ön **Revalesciére**-jének köszönhetem életemet.

Godez János, a glairnai plébánia provisora.

U. p. Unterbergen, Klagenfurt mellett.

Elismervény sz. 62,914.

Weskau, september 14. 1868.

Miután idült aranyér, májbetegségek és dugulás ellen évek óta minden lehető orvosi segélyt siker nélkül használtam, kétségbeesésemben azön Revalesciére-jéhez vevék menedéket. Nem tudom a jó Istennek és önnek eléggé köszönni ezen becses természeti ajándékot, a mely reám nézve kiszámithatlan jótékonyságu volt.

Steinmann Ferencz.

Táplálóbb lévén a húsnál, a Revalescière felnőttekné és gyermekeknél 50-szer behozza árát gyógyszerekkel szemben.

½ **fontos bádog szelenczékben** 1 frt. 50 kr. 1 ℔ 2 frt. 50 kr., 2 ℔ 4 frt. 50 kr., 5 ℔ 10 frt., 12 ℔ 20 frt., 24 ℔ 36 frt.

Revalesciére csokoláde poralak- és táblákban: 12 csészére 1 frt. 50 kr. 24 csészére 2 frt. 50 kr. 48 csészére 4 frt. 50 kr. poralakban 120 csészére 10 ft. 288 csészére 20 frt. 576 csészére 36 frt.

Kapható: Barry du Barry és társa által Bécsben Wallfischgasse 8. és Faukal József fűszerkereskedésében, Pesten Töröknél, Brünben Eder F.-nél, Kolozsvártt Binder K. úr gyógytárában bel-monostorutcza a Redoutte során. Továbbá: Kronstädter József urnál kül-monostorutcza 134 sz., bel-monostorutcza 175 sz. és főtér 2. szám a zálogintézetnél, valamint minden városban jó gyógyszerésznél és fűszerkereskedőknél; a bécsi ház ezen feljül mindenüvé elküldi postai utalvány vagy utánvét mellett.

I. **Beküldetett.**

Kwizda F. J. urnak Korneuburgban.

Midő utoljára hozattam korneuburgi marhaport, közöltem önnel, hogy itt, a legelő változtatásakor a fiatal marha közt **egy járványos betegség üt ki, a melynek gyors lefolyása alatt a csorda legnagyobb része áldozatul esik.** E betegség ellen alkalmaztattam önnek korneuburgi marhaporát; s hogy az eredményt pontosan lehessen szemlélni, elkülönitett kisérletek tétettek. 100 drb. bornyunak t. i. a legelőre kihajtás előtt, nehány napig kevés korpába kevert **korneuburgi** marhapor lőn nyujtva, s ugy a rendes legelőre kihajtva. 100 más bornyu, a mely nem kapott korneuburgi marhaport, ugyanazon legelőre, de a többitől elkülönitve, hajtatott, s rövid idő alatt ezek közül **70 drb. megvolt lepve a betegségtől s el is pusztult,** mig az előbbi 100 közül, a melyek marhaport kaptak, **csak 15 darab** betegedett meg.

Miután mindkét csoport bornyn ugyanazon legelőt használta, s tökéletesen **egyenlő befolyásnak vala kitéve,** nyilvános, hogy az első csoportnál elért, **meglepő jó hatásu eredmény, egyedül a korneuburgi marhapor használatának tulajdonitható.** Miután e tény sok itteni nagy marhacsorda tulajdonos előtt ismeretes, s természetesen jogos feltünést okoz, tagadhatatlan, hogy önnek marhapora itt Braziliában magának utat tört, s nem sokára általánosan alkalmaztatni fog.

Rio de Janeiro (Brazilia) augustus 2-án 1871.

Halfeld C. Ottó

Sz. 5250 –1871 polg. 1—3 (284)

Hirdetmény.

Nemes Marosszék törvényszéke mint hagyatéki bíróság részéről ezennel köztudomásra hozatik, miszerint gr. Toldalagi Viktorné br. Bánfy Anna és Máriaffi Albert mint kiskoru gyermekei gyámja kérésére Koronkán 1865 september 2-án elhalt gr. Bethlen Anna br. Bánfy Sigmondné hagyaték tömege részére helyi ügyvéd Szathmári Mihály alólirt törvényszék által cselekvényi gondnoknak kineveztetett.

Nemes Marosszék törvényszékének M.-Vásárhelytt, 1871. augnstus 31-én tartott üléséből.

Alkb. és törvényszéki elnök: **Hajdu Mózes.**

Sz. 1584—1871. 3—3 (280)

Hirdetmény.

A maros-ujvári m. k. sóbánya hivatal részéről közhirré tétetik, hogy az 1872-ik évi gabona, világító és kenő anyag szükségletének szállitás utján leendő beszerzése czéljából folyó év oktober 21-én délelőtti 10 óráig a sóbánya hivatalhoz benyujtandó akármely szállitási tárgyra irásbeli ajánlatok nyomán árlejtést tartatand. — A versenyezni kivánók kötelesek ajánlatuknak megfelelő 5% bánatpénzt készpénz vagy magyar vasuti állam kötvényekben irásbeli ajánlatukhoz mellékelni, mely bánatpénz egyszersmint a legkedvezőbb ajánlatot tevőnek ovadékul be fog számittatni.

Az 1872. évi tárgyak szükséglete eképpen jelöltetik ki, ugy mint ausztriai mérőben:

6300 mérő 82 ℔ sulyu elegy buza, melynek vegyitéke egy rész tiszta rozs két rész tiszta buza leend.
2600 mérő 88 ℔ sulyu kukuricza.
33,000 ℔ fagygyu gyertya.
2000 „ kétszer tisztitott repcze olaj.
1600 „ gépolaj kétszer tisztitott.
2000 „ petroleum „ „
400 „ tisztitott fagygyu.

Az erre vonatkozó árlejtési és szállitási feltételek a sóbánya hivatali irodában megtekinthetők.

A maros-ujvári m. kir. sóbányahivataltól, 1871 september 21-én.

Sz. 768. 3—3 (279)

Hirdetmény.

Maros-Ludas községe vásárvám joga, 1872. év január 1-től kezdőleg három egymásután következő évekre, — árverés utján haszonbérbe fog adatni. Árverési határnapul **folyó év október hó 31-ike d. u. 3 óra** tüzetik ki, Maros-Ludason a községi irodában, hol az árverési feltételek bármikor megtekinthetők.

A maros-bogáthi járás szolgabiróságától Maros-Ludason 1871 september 22-én.

Deák Sándor, szolgabiró.

Nehézkóros görcsöket
(nyavalyatörést)
levél által gyógyit egy százszoroson jónak bizonyult szerrel
Witt A.
Berlin, Lindenstrasse 18.
10—* (256)

SILBERMANN M.
látszerész Triestből
csak nehány napig

mulatand Kolozsvártt, s tisztelettel ajánlja a n. é. t. cz. közönségnek **finom látszerészeti és mértani áruk raktárát:**

u. m. szemüvegek, csiptetők, lorgnettek nők és férfiak számára, **a legujabb illesztés szerint;** továbbá legujabb szerkezetü és legnagyobb táverejü **szinházi és tábori látcsők;** az eddig legjobbaknak ismert **katonai pápaszemek;** gorcsövek, rajzeszközök, vizmértékek, hévmérők stb. stb.

Dús választéku fényképek, franczia genre-képek, Stereoskopképek stb. stb.

Végre: semmi kivánni valót hátra nem hagyó **Stereoscop-gépek látogatójegy-gépek és nagyitó-üvegek, mind a legjutányosabb árban.**

Elfogad cserébe használt szinházi látcsöveket és távcsöveket.

Áruhely: a főtéren, a báró Jósika-féle ház alatt, a **Kohn Sándor** üzleti helyiségében.
2—3 (281)

Óvás!

Kutatásaimnak sikerült, a vidéken és Bécsben is korneuburgi marhaporom hamisitványainak készitőit felfedezni. A hamisitványok gyártói s több elárusitói ellen megtettem a bünvádi jelentést, s már meg is lettek büntetve.

Fenntartom magamnak e czégeknek a hirlapokban megnevezését, s különösön arra figyelmeztetek, hogy a korneuburgi marhapornak csak azon pakétái valódiak, a melyek alábbi névvonásomat vörös szinben viselik a ragjegyen, s hogy a korneuburgi marhapor Kolozsvártt: csak **Wolff János, Karvázy József** és **Csiky Imre** uraknál, Szebenben Zőhrer Ferencz és Jahn Ferencz uraknál; Brassóban: Hesshaimer J. L. és A., Gyertyánffy és fiai uraknál; Segesvártt: Teutsch J. B. urnál; Sepsi-Szt-Györgyön: Benkő és Csutak uraknál kapható; továbbá Erdélyben csak azon urak által, a kik hirdetményeimen időnként meg vannak nevezve.

☞ Utánzott korneuburgi marhapor árusait figyelmeztetem, hogy a hamisitvány eladása által ép azon büntény követik el, mint a hamisitvány készitője.

☞ A ki védjegyemnek valamely hamisitóját ugy adja tudtomra, hogy én azt bünvádi kereset alá vonhatom, tőlem **200** frt. jutalmat kap. Korneuburg, oktober 5. 1871.

1—2 (282)

Befecskendése
Tanár dr. Lapiérre
3 nap alatt gyógyit*) minden hüdésőkifolyást, valamint fehérfolyást nőknél, még üdült állapotban is. Egy palaczk ára használati utasitással 1 tallér 20 ez. garas. Az összeg beküldése mellett, szigoru titoktartás alatt kapható **Witt A.** által
Berlin, Lindenstrasse 18.
*) Százakat gyógyitott.
10—* (256)

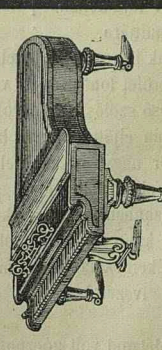

Uj és kijátszott (176)
ZONGORÁK
a legjobb bécsi firmáktól, kezesség mellett a bécsi árban kaphatók
TRISKA FERENCZ.
zongorakereskedőnél
hid-utcza 315 szám.
Kiigazitásokat alaposan végez, mélányos árért, kezeskedvén azok tartosságairól.
24—*

Ny. Gámán János örököseinél Kolozsvártt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.